

GAZETA LWOWSKA.

Czwartek

N° 83.

16. lipca 1840.

Przegląd artykułów.

Wiadomości krajowe: Z Wiednia: (Stowarzyszenie do wystawienia kościoła na pamiątkę ś. p. Cesarza Franciszka I.) — **Zagraniczne:** Ameryka: Położenie Stanów Zjednoczonych. — Hiszpanija. — Anglija: Posiedzenia izb. — Francyja. — Państwo Rzymskie: Skon Luciana Bonaparte. — Niemcy. — Wołoszczyzna: Stan tego kraju. — Egipt: Wyprawa do Syrii. — Chiny. — **Wiadomości handlowe i przemysłowe:** Lwów. — Tarnopol. — Gdańsk. —

Wiadomości krajowe.

— Z Wiednia. —

Dostrzegacz austryjcki z d. 9. lipca zawiera następujący artykuł: Stowarzyszenie do wystawienia kościoła, jako religijnego pomnika na pamiątkę w Bogu spoczywającego Cesarza Franciszka I. Panowanie ś. p. Cesarza Franciszka I. przez lat czterdzieści i trzy, stanowić będzie zawsze jedną z najważniejszych epok w rocznikach dziejów austryjckich.

Panowanie to sławne przez spieszną zmianę daleko sięgających wypadków świata, w którą Monarchija Austryjcka wwikłana była, służyć będzie za wzór dla przyszłych pokoleń nie tylko co się dotyczy ulepszeń w zawodzie prawodawstwa i administracyi wewnętrznej, ale nawet co do dobrego bytu, który zwolna coraz bardziej się rozgalezia.

Kto tylko uczyni wzmiankę o niezachwianej wierności i zupełnej uległości ludów Austrii, a szczególnie mieszkańców Wiednia dla dobrotliwego Cesarza Franciszka, ten także znane go światu zamilowania sprawiedliwości i łaskawego sposobu myślenia tegoż bogobojnego Cesarza nie zapomni.

Lecz aby imię jego pamiętnem było nie tylko dla tych, którzy pod jego uszczęśliwiającem berłem żyli, i w których sercu tkwią jeszcze dotychczas rysy jego twarzy, ale nawet aby imię to nie gasta w wdzięcznym spomnieniu tych, którzy po nas jeszcze błogich skutków ojcowskiego rządu jego doznawać będą, zawiązało się w tej cesarskiej stolicy towarzystwo, które jako pobożną pamiątkę i godny pomnik dla tego nigdy niezapomnianego Cesarza zamyśliło wystawić kościół, mający być poświęconym na cześć

Świętego Franciszka Serafickiego, na który przedmieście Breitenfeld przeznaczono.

Jego Ces. Mość obecnie panujący Cesarz Ferdynand I. raczył w tej mierze najwyższem postanowieniem z d. 30. maja b. r. nadać najłaskawsze pozwolenie w następujących wyrazach: »Towarzystwu zostającemu pod opieką Jej Mości Cesarzowej Matki, którego zamiarem jest, przez wystawienie kościoła mającego być poświęconym Świętemu Franciszkowi Serafickiemu na przedmieściu Breitenfeld, uczcić wiecznotrwałym pomnikiem pobożności wdzięczną pamiątkę mojego w Bogu spoczywającego Ojca, udzieliłam mojego zezwolenia.«

Dyrekcya towarzystwa, otrzymawszy najwyższe to przyzwolenie, podaje niniejszém do powszechnéj wiadomości, że w tej mierze wkrótce działalność swą rozpocznie, i z zaufaniem wzywa spaniałomyślnych mieszkańców nie tylko Wiednia ale nawet całej Monarchii Austryjckiej, aby do osiągnięcia tego wzniesłego zamiaru podług swojej możności przyłożyć się chcieli.

Towarzystwo spodziewa się z pewnością, iż zakres jego tém spieszniej się rozszerzy, ileżo przedsięwzięcie jego najwyższą uzyskało pochwałę, i że takowe dostąpiło tego szczęścia, iż Jej Ces. Mość Cesarzowa Matka wzięwszy je pod swoją szczególniejszą opiekę, i ofiarując znaczny datek, na czele jego stanęła.

A że już poczyniono wszelkie środki do przyjmowania ofiarowanych datków, tudzież, ponieważ czynni członkowie towarzystwa, podług §. 4. statutów, zbieraniem tych datków już się zajmują, przeto uprasza się wszystkich tych, którzy jako członkowie towarzystwa podjąć się chcą zbierania składek, aby do kancelaryi towarzystwa w Wiedniu (*Stadt Schottenhof*) się zgłosili. Stowarzyszenie do wystawienia kościoła. Wiedeń.

deń d. 1. lipca 1840. (Podpisy.) Fryderyk hrabia Wilczek mp. prezes towarzystwa. Józef Antoni Pilat mp. dyrektor kancelaryi. Franciszek Xaw. Mottloch mp. Sekretarz.

C. k. jeneralny obrachunkowy dyrektoryjat, posadę radzcy obrachunkowego, uwolnioną przy c. k. galicyjskim prowincjonalnym urzędzie obrachunkowym (*Staatsbuchhaltung*), nadał tamtejszemu oficjjałowi obrachunkowemu, Antoniemu Drescherowi.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka.

Położenie wewnętrzne Stanów Zjednoczonych jest zawsze niepewne. Głównę nieszczęście, ubytek w skarbie, zdaje się nie mieć końca. Stan banków nie jest także pomyślniejszym. Liczą, że z początkiem tego roku fundusz odwodowy banków nie wynosił więcej jak 173 miliony; w roku przeszłym doszedł takowy do 240 milionów. Wtedy było wprawdzie w obiegu mnóstwo banknotów w ilości 720 milionów, podczas gdy krążące teraz banknoty tylko 571 milionów wynoszą. Atoli przewyżka jest tylko pozorna, gdyż stosunek gotowych pieniędzy do papierowych jest zupełnie nieznaczny, skoro pierwsze do wymiany banknotów nie wystarczają. Zniżenie papierów jest zresztą tylko w państwie Mississippi bardzo znacznym; tam mają one wartość jedynie pięć do sześci procentu. W sześciu państwach składających Nową-Angliję, podobnie jak w Ohio i Nowym-Jorku, wypłaty dzieją się jeszcze brzęcącą monetą. Jednakże w państwach tych potrzeba czyli roztropność przypisały bankom takie swych interesów ograniczenie, że są dla handlu słabą tylko podporą. Bojaźń zniżenia banknotów przeszkadza oprócz tego wydaniu większej ich ilości. — Rząd związkowy jest również w kłopotcie finansowym. — Mając r. 1835 fundusz odwodowy więcej niż 200 milionów, widzi się teraz zmuszonym uciekać się do różnych środków. Państwo Mississippi, będące w największym kłopotcie, bardzo drogo opłaca teraz przesadzone spekulacje plantatorów i daną tymże pomoc. W Pensylwanii, jednym z najbogatszych państw, lecz gdzie przytęm radykalizm głęboko się zakorzenił, władza ustawodawcza uchwaliła rozwiązać się do następnego roku, nie pomyślawszy o zaplaceniu procentów, ani o utrzymaniu kanałów i kolei żelaznych. Gubernator państwa musiał aż urzędową prośbę podać do władzy ustawodawczej, dla wyjednania nadzwyczajnego posiedzenia. Takowe teraz się właśnie odbywa. Państwo Illinois zniosło gło-

wane dawniej ustawy o kolejach żelaznych. — Jeneral Harrison ma z dniem każdym większą nadzieję zostania prezydentem. Różne wybory, odbywane w państwach pojedynczych, dowodzą wzrastającej przewagi opozycji. Tymczasem wśród tego powszechnego zamieszania, kilka państw dąży nieustannie do celu materialnych ulepszeń. Państwo Nowy-Jork zaciąga ponownie, dla pokończenia swych olbrzymich robót kanałowych. Sama naprawa kanału Erie kosztuje 125 milionów. Przeciwnie rząd związkowy okazuje się przy obecnym ubytku w skarbie bardzo opieszalym co do wykonania zawyrokowanych przez kongres robót. Ogranicza się li na porty, latarnie morskie i splawne rzeki. — Wielkie wrażenie sprawił projekt rządu związkowego, podług którego część milicji ma być postawiona na stopie regularnego wojska, a przeto obok armii związkowej ma powstać 100,000 stojącego wojska. Armija związkowa składała się przed niewielką laty tylko z 6000; teraz, licząc tę podwojono. Opozycja powstaje mocno na ten projekt. (Adler.)

Hiszpanija.

List z Bordeaux pod d. 28. czerwca, umieszczony w *Allgemeine Zeitung*, zawiera następujące podania: »Zwyczaj Cabrery okrywania się tajemnicą i rozsiewania wszędzie fałszywych wieści, od dawna już mamił świat cały co do prawdziwego stanu rzeczy w Katalonii, a nawet gazety hiszpańskie w szczególności błąd wprowadzał. Podając zatem treść ostatnich numerów dziennika *Postillon de Gerona* i niektórych listów z nad granicy, czynimy to tylko z wątpliwością i niedowierzaniem: Karliści wszelkie działania swoje wyprowadzili z Bergi, a d. 16. i 17go powtórnie wezwali mieszkańców, by ratowali mienie swoje, gdyż za zbliżeniem się konstytucjonistów ma być Berga z dymem puszczonego. D. 19go miał jeneral Zurbano w lotocie do Bergi wkroczyć. O stanowisku Cabrery nie piszą ani słowa. Pułkownik Torrachs, by historyk sekretarz Llarcha de Copons, w historyk ryję mordu hrabi d'España zawikłany, zabitym został w Torrellas. Powtarzają także w wyższych gazetach i listach odezwę Segary zachęcającą do zbiegostwa, i odezwę Cabrery d. 13go, w której krwawy postępek swój z mordcami hrabi d'España, wyraźnemi rozkazami króla Carlosa V. usprawiedliwić usiłuje. Nasz (francuzki) komisarz policji w Ossai, znalazłszy między rzeczami sióstr Cabrery więcej niż 80 serwisów z wyzłacanego srebra i przepyszny złoty *necessaire*, niegdyś przez królów listów bytemu hiszpańskiemu postłowi w Pary-

żu, margrabi d'Espeja, zabrany, wszystkoto tymczasowie zagrabił.

Pisma francuzkie donoszą z nad granicy pirenajskiej pod d. 25. czerwca, że Cabrera w istocie Bergę opuścił i zbliża się ku granicy Aragonii, bezwątpienia by przez górą Aragoniję do Nawarry wtargnął. Castaneda wyruszył ku przesmykowi Trempu, dla przecięcia mu drogi. — W dółnej Aragonii Cabecilla Serrador poddał się konstytucjonistom.

Piszą z Saragossy pod d. 23. czerwca: »Królowe odjechały do Barcelony d. 20. czerwca o godzinie 5tej zrana. Musiały być bardzo utrudzone, ileż ludność z wielkiego zapalu ani na chwilę spoczynku im nie dała. I tak Królowa-Matka dopiero o godzinie drugiej zrana opuściła balkon, z którego przypatrywała się bitwie morskiej, wyprawionej na przeciw pałacu, w którym Ich K. Mości stały. Królowe Jmci zupełnie zadowolone opuściły miasto nasze, w którym w powrocie z Barcelony i nim jeszcze Nawarrę i prowincyje biskajskie zwidzą, ośm dni przynajmniej zabawić przyrzekły. Dziś lub jutro ma tu przybyć dywizya armii centralnej, przeznaczona osadzić górą Aragoniję pod dowództwem O'Donnella.«

Wielka Brytania i Irlandyja.

Na posiedzeniu izby wyższej d. 29. czerwca, gdy izba stosownie do porządku dziennego miała zamienić się w wydział w sprawie bitu o municypalnościach irlandzkich, lord Londonderry sprzeciwił się temu środkowi. Następnie lord Lyndhurst zabrawszy głos zwrócił uwagę, że bil o tym przedmiocie przedłożono najprzód parlamentowi w latach 1836 i 1837, drugi r. 1838, a trzeci r. 1839. Wniósł przeto, by najprzód pierwszą, wolnych obywateli dotyczącą się klauzulę, do takiego składu przywrócić, w jakim takowa była r. 1836. Po tej klauzule terytoryjalne korporacyje municypalnych, a podług której posiadłości ziemskie częstokroć w znacznym obrębie około miasta przyczyniać się mają do wydatków miejskich, lubo mało lub wcale żadnej nie mają korzyści z urzędzeń municypalnych miasta. Tu lord Lyndhurst, ponieważ to jest klauzula pieniężna, a zmiana takiej uważaną byby mogła za targnięcie się na przywileje izby niższej, nie chciał żadnej wnosić poprawki i oświadczył, że oczekiwać będzie, aż sami ministrowie tak wielkiej niesprawiedliwości nie uchylą; co gdy się nie stanie, zwróci uwagę na to Ich Lordowskich Mości, czy mogą przyjąć bil, zawierający tak uciążliwe postanowienie. Następny wniosek jego

dotyczył się uzdolnienia wyborców municypalnych; w tym względzie chciał przedłożyć, ażeby uzdolnienie odpowiadało ze wszech miar zaprowadzonemu uzdolnieniu w Szkocyi. Pod względem wyboru szeryfów zaprojektował dalej, że takowy w miastach powinien się takim samym jak w hrabstwach odbywać sposobem. Nareszcie chciał, by przywrócono klauzule, przedłożone dawniej przez księcia Wellingtona, a dotyczące się składania rachunków przez korporacyje. Inne poprawki tyczyły się mniej znaczących szczegółów. Lord kanclérz, lord Brougham i margrabia Lansdowne, zbijali te poprawki; wszelako wszystkie projekta lorda Lyndhurst przeszły, jak dalece na tém posiedzeniu pod rozbiór wziętymi były, gdyż obrady nad niektórymi klauzulami jeszcze na później odłożono. Tylko względem dwóch poprawek przyszło do głosowania, to jest względem pierwszej wracającej prawo wyborów wszystkim dotychczasowym członkom korporacyj, tym także, których li jako członków honorowych przyjęto, i względem jednej z następnych poprawek, projektującej podwyższenie uzdolnienia wyborowego z 8 na 10 funt. szt. Pierwszą poprawkę 104 głosami przeciw 60, drugą 92 głosami przeciw 59 przyjęto.

Na posiedzeniu izby niższej dnia tegoż, lord Palmerston zapytany oświadczył, że nie jest zamiarem rządu wynagradzać właścicieli zabranego w Kantonie *opium*, i że rząd kapitana Elliot odwołać z tamtąd nie myśli. — Następnie w sprawie trzeciego odczytania bilu pod względem cła od cukru, zapytał p. Humo lorda John Russell, czy zacny lord ma zamiar zabezpieczyć wolną robotę w osadach, od czego przecież wywóz cukru zawisł. Lord John Russel odpowiedział, że wniosek jego dotyczył się li zaprowadzenia wolnych robotników z Indyj Wschodnich na Wyspę St. Maurycego. Izba odrzuciła takowy, ponieważ zbywało na dostatecznych wyjaśnieniach, nie zaś dla tego, iżby mu wyraźnie przeciwną być miała. Po czém bil, po trzeci raz odczytano.

Francyja.

Podania pism niektórych, że marszałek Soult w skutek spadnięcia z konia jest ciągle niebezpiecznie chorym, są bezzasadne. Zupełnie przyszedł on do zdrowia.

Według dziennika *National*, marszałek Mollitor nie miał przyjąć ofiarowanego mu dowództwa w Algierze. Wspominają znowu o mianowaniu jenerała Bugeaud gubernatorem jenerałnym francuzkich posiadłości w Afryce północnej.

Na wiadomość o klęskach, jakie Żuawowie i tyraliery z Vincennes ponieśli w ostatnich potyczkach przy wąwozie Muzai, mnóstwo młodych ludzi w Paryżu zgłosiło się do tego oddziału.

Na pokładzie przeznaczony na St. Helenę fregaty *Belle Poule*, będzie także *Daguerrotyp* umieszczony.

Pułkownik Bedeau, który się w ostatnich potyczkach w Afryce odznaczył, powziawszy wiadomość, że go do krzyża legii honorowej przedstawiono, prosił usilnie, by nagroda ta nie jemu, ale jednemu z kapitanów jego pułku, który na niego lepiej zasłużył, daną była. Minister wojny oceniając tak rzadką bezinteresowność i skromność, tak pułkownika jakoteż kapitana do krzyża legii honorowej przedstawił.

Pisma paryżkie donoszą, że na radzie ministerjalnej uchwalono założenie szanieców, mających się ciągnąć około Metydszy. Takowe z przekopu i walu składać się mają. Sądzą, że one będą dostatecznymi do wstrzymania Arabów, którzy najmniejszych warunków unikają. Przytém płaszczyna, po której podczas upałów rozchodzą się z wyschniętych bagnisk zarazliwe wyziewy, ma przez sprowadzenie wody otrzymać zdrowsze powietrze.

Biskup algierski w towarzystwie duchowieństwa i uczniów nowo-zaprowadzonego seminarjum, zakładał we wtorek po Zielonych Świątach kamień węgielny na kościół, mający się budować w Dely Ibragim. Wszyscy mieszkańcy, tak protestanci jakoteż katolicy, byli na tej uroczystości. Podczas mszy śpiewali uczniowie seminarjum litanję do N. Panny w języku arabskim, którego ich nauczono dla opowiadania ewangelii po między Arabami.

Państwo rzymskie.

Diario di Roma pisze pod dniem 30. czerwca: »Lucian Bonaparte, książę Canino, opatrzony wszelkimi pociechami religii, umarł d. 29go przed południem, w majętności swojej Viterbo, w 66 roku życia. Nie jest tu miejsce wyliczać świetne stosunki i polityczną zmianę losu męża, który we wszystkich najważniejszych sprawach wieku tak rozległy i tak głośny miał udział. Ten niegdyś ś. p. Papiężowi Piusowi VII. tak drogi książę, znakomity literat, wspaniałomyślny opiekun nauk i sztuk pięknych, z dostojnymi i znakomitymi krewnymi wielokrotnie połączony, zostawił liczne potomstwo. Umarł po długo-trwałej chorobie w objęciu swej ukochanej małżonki, najstarszego syna swojego *Don Carlo Principe di Musichnano*, i najstarszej córki swojej *Principessa Carlotta Gabrielli*.«

Niemcy.

Carlsruher Zeitung z dnia 3go lipca zawiera następujący artykuł: »Augszburška *Allgemeine Zeitung* mieści wiadomość z Moguncyi, że francuzki poseł w Carlsruhe, z powodu mającej przyjść do skutku już w pokoju paryżkim dla zabezpieczenia południowych Niemiec stypulowanej budowy trzeciej lub czwartej twierdzy związkowej, prosił o wyjaśnienie i niejako powstawał przeciw temu, na co rząd Wielko-Książęcy miał go z pretensyją jego po prostu do Zgromadzenia Związku niemieckiego odesłać. Możemy zapewnić, że podania te są wykrzywione i że w mowie będący przedmiot ani z jednej ani z drugiej strony nie był pomienionym sposobem traktowany.«

Wołoszczyzna.

W wiadomościach z Bukarestu pod dniem 15. czerwca czytamy o Księstwie Wołoskiem następujące podania: »Księstwo Wołoskie liczy teraz w 421,500 rodzinach około dwa miliony mieszkańców i podzielone jest na ośm obwodów, z których trzynastcie wielką a pięć małą Wołoszczyznę składa. Na czele państwa stoi Gospodar książę Alexander Ghika, urodzony w Bukarescie d. 1. maja 1795, a który dnia 14. października 1834 rząd objął. Przy boku jego jest nadzwyczajna rada administracyjna, złożona z ośmiu członków: Wielkiego-bana Grzegorza Baleano jako prezesa, wielkiego-bana księcia Michała Ghika jako ministra spraw wewnętrznych, wielkiego-logoteta Barbo Stirbey jako ministra sprawiedliwości, wielkiego - spataria księcia Konstantego Ghika jako dowódcy wojska, wielkiego-logoteta Konstantego Kantakuzeno jako sekretarza Stanu, wielkiego - logoteta Konstantego Balatchano jako ministra obrządków, wielkiego - logoteta księcia Konstantego Sutzjo jako jeneralnego kontrolora i wielkiego-postelnika Alexandra Ghika jako ministra skarbu. Minister spraw wewnętrznych książę Michał Ghika, sekretarz Stanu Konstanty Kantakuzeno i minister skarbu Alexander Ghika, składają zwyczajną radę administracyjną. Książę Konstanty Ghika otoczony jest sztabem jeneralnym, do którego oprócz wielkiego - logoteta obrządków, Konstantego Choresko, należy jeszcze pięciu pułkowników, ośmiu majorów, kapitan i dwóch poruczników, dwóch lekarzy, chirurg i księgarz. Między pułkownikami jest Arnold de Jacobson, wice-hrabia de Grammont i t. d.; lekarze nazywają się Meyer i Zucker, chirurg Schumacher a księgarz Walbaum. Wielki-logotet Aristarchy zastępuje Hospodara jako sprawujący interesa w Konstantyno-

polu; Austryja ma w tém Księstwie ajenta *Timoni*; Wielka Brytania konzula jeneralnego *Colquhoun* i wice-konzula *Lloyd*; Grecyja konzula jeneralnego barona *Sakellario*, będącego zarazem konzulem pruskim; Rossyja konzula jeneralnego *Titowa*, urzędującego także w *Multanach* (teraz do *Konstantynopola* jako sprawujący interesa poslanego), a Francyja ajenta i konzula jeneralnego *Billecocq*, również w *Multanach* zawierzytelionego. Zgromadzenie jeneralne, w którém biskup-metropolita jest prezesem, a do którego należy jeszcze oprócz tego 42 członków, to jest trzech biskupów: *rymnicki*, *buszewski* i *argiewski*; 20. bojarów pierwszego rzędu, deputowany z każdego obwodu i deputowany z miasta *Krajowej*, rozbięra wszelkie rachunki, naradza się nad wnioskami do ustaw i udziela *Hospodarowi* swych uchwał, którym ten potwierdzeniem moc prawa nadaje. Biskup-metropolita i biskupi są z urzędu członkami, 20. bojarów pierwszego rzędu obierają w *Bukarescie* za pomocą galek wszyscy bojarowie pierwszego rzędu, a deputowanych obiera każdy obwód, także za pomocą galek z bojarów lub synów *bojarskich*. Wybór dzieje się co pięć lat; dnia 1. grudnia zwołuje *Hospodar* Zgromadzenie jeneralne, którego posiedzenia dwa miesiące trwają; wszelako *Hospodar* może je przedłużyć, lub zwołać w czasie nadzwyczajnym. Ministrowie powinni w Zgromadzeniu jeneralnem udzielać wszelkich wyjaśnień, nie będąc onegoż członkami, ani nie mając prawa głosowania. *Wołoszczyzna* utrzymuje wojska 5000 w trzech pułkach piechoty po dwa batalijony i w jednym pułku konnicy, mającym sześć szwadronów. Wojsko składa się z konskrybowanych i ochotników, a czas służby jest na lat sześć; każdy żołnierz przez czas służby swojej uwalnia od wszelkiej daniny narodowej swoją familiję, a gdy tój nie ma, jaką inną obrać może, którego to prawa udziela dożywotnie po ośmnastoletniej służbie. Wojsko pełni zarazem służbę pograniczną, służbę przy kordonie zdrowia, przy cło i przy policyi. Wojsko oprócz *Wielkiego-spatara*, jako głównie dowodzącego, liczy jeszcze 6 pułkowników, 15 majorów, 34 kapitanów, 56 poruczników i 77 podporuczników. Tak krajowe jakoteż zagraniczne książki podpadają cenzurze, przydzielonej do sekretaryjatu państwa. *Wołoszczyzna* ma jedenaście kwarantan, które wszystkie nad *Dunajem* położone i zostają pod głównym nadzorcą *Mawrosem*, sprawującym taki sam urząd w *Multanach*. *Giorgewo* na-przeciw *Ruszczuku*, i *Brailów* na-przeciw *Matchina*, są kwarantannami pierwszej klasy, sześć jest drugiej, a trzy trzeciej klasy. Łańcuch posterunków złożony

z 217 pikiet, w każdej po sześciu włościan i dwóch żołnierzów, składa kordon zdrowia. Wymiar sprawiedliwości przy sądzie policyjnym i sądzie handlowym, powierzony jest władzom sprawiedliwości, podzielonym na trzy instancyje. Sady pierwszej instancyi składają się z prezesa i dwóch ławników, instancyja apelacyjna ma dwa sądy, jeden dla cywilnych, drugi dla kryminalnych spraw, a trzecią instancyje stanowi sąd najwyższy, złożony z prezesa i sześciu radców. Rzeczą godną uwagi, że na *Wołoszczyźnie* zniesiono karę śmierci i konfiskatę, jako ustawom łobyczajom krajowym przeciwne. Oskarzonego nie wolno bez wybadania trzymać przez 24 godzin w więzieniu i może być także za kaucyją wypuszczony. *Hospodar*, wyjąwszy niektóre przypadki, ma prawo ulaskawienia. Od najwyższego sądu apelacyjnego tylko w takim razie do *Hospodara* odwołać się można, gdy wyrok apelacyi wyroki niższych instancyj znosi, i gdy przeciw temu najmniej dwóch radców głosuje. Zakłady bezpieczeństwa, dobroczynności i religijne wybornie są urządzone. Jest 20 szkół normalnych, więcej niż 2000 szkółek początkowych, dwie szkoły drugiego rzędu czyli gimnazyja, i szkoła wyższa, gdzie matematyki i prawa uczy. W czterech seminarjach ukształca się młodzież do stanu duchownego. Poczta na *Wołoszczyźnie* jest wydzierzawiona i tylko dwa razy na tydzień odchodzi z listami do lub z *Bukarestu*. Oprócz tego raz na tydzień idzie poczta do *Rossyi*, a co czternaście dni poczta *rossyjska* między *Konstantynopolem* a *Petersburgiem* przez *Bukarest* przechodzi; nakoniec dwa razy w tygodniu odchodzi i przychodzi listowa poczta *austryjaska*. *Wołoszczyzna* ma trzy żupy solne i zużywa rocznie, nie licząc potajemnie wydobytej soli, 10 milionów ok, a wyprowadza 15 do 20 milionów ok. Cło tak od wchodzących jakoteż wychodzących towarów, bez względu na właściciela i z bardzo małemi wyjątkami, wynosi zawsze trzy procentu. W *Bukarescie* jest także kościół katolicki pod *austryjacką* opieką, są kościoły: *luterski*, *reformowany* i *ormiański*, i dwie synagogi. Najgorzej pomyślano o klasie rzemieślników, tak, iż *Hospodar* założył teraz szkołę dla nich, i 40 żołnierzów z każdego pułku posłał do tój szkoły jako uczniów, by stolarstwa, ślusarstwa i innych rzemiosł się nauczyli.

Egipt.

— Z *Alexandryi* d. 19. czerwcu. —

Mehmed Ali wróciwszy dnia 14go z podróży do *Kairu*, otrzymał właśnie *francuzkim* statkiem pocztowym tak nader ważną dla siebie wiadomość o upadku *Chosrewa-Baszy*. Dnia 16.

odpłynął zaraz do Konstantynopola, tajny sekretarz Mehmeda Alego, Sami Bej, na toskańskim statku parowym *Hadszy Baba*. (Stanął już w Konstantynopolu.) — Przygotowują tu wyprawę do Syrii. Takowa z 17. okrętów złożona i obejmująca 12,000 ludzi pod rozkazami Abbasa Baszy, wnuka Mehmeda Alego a gubernatora Kairu, ma jutro rano do Bajrutu odpłynąć. Abbas Basza spodziewany jest dzisiaj z Kairu; przez dziada swojego pod naczelne dowództwo Solimana Baszy poddany, jest niezawisłym od Ibrahima Baszy. — Okręty idące do Syrii są to po największej części fregaty tureckie, którym trzecią część osady zostawiono, a dwie trzecie złożono z majtków egipskich. Osman Bej, turecki kapitan okrętu liniowego, dowodzi tą eskadrą.

— Dnia 20go Czerwca. Przeznaczono do Syrii wojsko właśnie dnia wczorajszego o godzinie 10. z-rana wyszło pod żagle. Składa się z 3000 tureckiego lądowego wojska, 2000 gwardyi narodowej z Kairu, pułku wojska liniowego i nieregularnych Albańczyków. Abbas Basza dopiero dziś spodziewany dla odpłynięcia do Syrii. Fregata parowa *Nil* zawinęła onegdaj z Syrii, poczem niezwłocznie dano rozkaz do rozwinięcia żagłów, Fregata *Nil* holowała wszystkie okręty z portu.

Chiny.

Pisma bombajskie do dnia 23. maja zawierają wiadomości z Chin do dnia 27. marca, a z Syngapuru do d. 15. kwietnia. Małżonka Cesarza niedawno umarła. Podeszły wiek Cesarza, zamieszanie po prowincyjach, rozpasane namietności niektórych książąt rodziny cesarskiej, bezrząd w Pekinie i zbliżająca się wyprawa angielska, wybuchnienie rewolucyi w Chinach dosyć podobnym czynią. Chińczycy uzbierają się tym czasem. Czynnici zajmują się budową okrętów palnych. Wielko-rządca Kantonu Lin zaciągnął 3000 ludzi, których codziennie w pobliżu miasta ćwiczą w strzelaniu z łuków, rzucaniu włócznią i rohieniu orężem. Pod bezzasadnym pozorem, że Anglików teraz z Makao wypędzono, otworzył on znowu handel portugalski. Do dwóch angielskich okrętów wojennych, stojących przy wybrzeżu chińskim, to jest fregat *Volage* i *Hyazinth*, przybył teraz jeszcze okręt *Druid* o 44 działach. — Dnia 15. kwietnia zawinęł właśnie do Syngapuru okręt *Wellesley* i bryg *Cruizer*, dwa z okrętów, mających należeć do wyprawy na Chiny.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

(Nieurzędowe.)

Targ na woły we Lwowie d. 13. lipca 1840.

Przypędzonych 30 sztuk wołów, ważących mięsa 14 a łoju 2 kamienie, sprzedał Fischel Dimand z Rozdolu rzeźnikom tutejszym po 122 zr. 30 kr. w. w.

Od 1. do 30. czerwca 1840 przywieziono do Lwowa: chleba 3691 cetn. 20 $\frac{1}{2}$; a mąki 10,321 cetnarów 74 $\frac{1}{2}$.

Tarnopol d. 14. lipca 1840. Mimo że widoki co do przyszłych żniw są dość dobre, przecie z boże poszło znowu w górę i to tak raptem, że od kilku dni placą korzec jęczmienia po 7 zr. 30 kr., hreczki po 6 zr. 30 kr., a owsa po 4 zr. 48 kr. do 5 zr. w. w.; nawet i za żyto, o którym od niejakiego czasu było głucho, placą teraz po 9 zr. 36 kr. w. w. korzec. Pszenica zaś stoi zawsze jeszcze na 12 do 13 zr. w. w. korzec. — To podniesienie się cen przypisać zapewne należy niedostatkowi zboża, którego nawet i spodziewane dobre żniwa tak łatwo pokryć nie mogą.

O kowitę placą do Węgier po 32 kr. m. h. garniec.

Gdańsk d. 4. lipca 1840. Nasz tego-tygodniowy targ zbożowy był co do pszenicy nieco oziębły, gdyż ceny są stosunkowo za wysokie, aby do spekulacji pobudzać mogły; także i pora roku za nadto już jest posunięta, aby przed nowemi zbiorami mógł jeszcze co wysłać za morze, gdyż nie można wiedzieć, jak te zbiory wypadną, i czyli z zagranicy będą od nas zasilków potrzebować. — Ceny, po których w tym tygodniu placono, są następujące: łaszt pszenicy 132 $\frac{1}{2}$ po 545 do 560 zł. pr., 130 $\frac{1}{2}$ po 490 zł. pr., 125 $\frac{1}{2}$ po 430 zł. pr. — Żyto placono onegdaj bardzo wysoko i rozehwytywano je, sądzą bowiem, że częste deszcze, zimna i burzliwe wiatry, zaszkodziły temu zbożu w samym kwiecie; także i z Rossyi donoszą o niedostatku tego ziarna i nie spodziewają się do- brych zbiorów. Łaszt żyta 124 $\frac{1}{2}$ placono po 215 zł. pr., 121 $\frac{1}{2}$ po 210 zł. pr., 119 $\frac{1}{2}$ po 205 zł. pr. Łaszt grochu od 240 do 300 zł. pr., owsa 71 $\frac{1}{2}$ po 163 zł. pr.

(*Preus. Handl. Zeit.*)